

ALBÁNIA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Albán Köztársaság
Államforma	parlamentáris köztársaság
Főváros	Tirana
Terület	28 748 m ²
Népesség	3 150 000 fő
Nemzetiségi megoszlás	90% albán, 9% görög, szerb, montenegrói, cigány, aromun
Vallási megoszlás	70% muzulmán, 20% ortodox, 10% katolikus
Hivatalos nyelv	albán
Klíma	kontinentális
Államfő	Bamir Topi
Miniszterelnök	Sali Berisha
Hivatalos pénznem	Albán lek (ALL)
Jelentősebb városok	Tirana, Durrësi, Elbasani, Vlora, Shkodra, Korca

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Albánia főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	8,1	8,6	9,3
GDP változás (reál)	%	6,0	6,0	6,5
Egy főre jutó GDP (PPS)	Ezer EUR/fő	2,2	2,3	2,8
Infláció (fogyasztói árindex)	%	2,9	2,0	2,2
Munkanélküliségi ráta	%	13,2	12,5	13,4
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-3,4	-5,2	-6,4
Államadósság (év végi)	GDP %-a	50,4	53,6	55,4
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-7,8	-6,5	-6,0
Árfolyam (éves átlag)	Lek/EUR	124	122	122

Forrás: Ministry of Finance, Ministry of Economy Albania

Albánia a régióbeli társaihoz képest gazdasági téren is többéves lemaradással kezdte meg a demokratizálódási folyamatot. Az ország infrastruktúrájának állapotából, a tulajdonviszonyok rendezetlenségéből, szabályozásának hiányosságából következően Albánia továbbra is korlátozott mértékben felel meg a működő piacgazdaság kritériumainak.

A gazdaság meghatározó ágazatai a szolgáltató szektor (39%), a mezőgazdaság (24%) és az építőipar (11%), és fontos szerepe van a gazdaságban a hazautalásoknak is, amelyek a GDP 12%-át teszik ki átlagosan. A külföldön élő és dolgozó mintegy 1 millió albán állampolgár rendszeres hazautalásainak összege közel 1 Mrd euró évente, ami 2009-ben a nemzetközi pénzügyi válság hatására csökkent.

Albánia hagyományosan és természeti adottságainál fogva elsősorban mezőgazdasági ország. Az ipar vezető ága a könnyűipar, ezen belül a textil-, az élelmiszer-, a fa- és a dohányipar. A kommunizmusban kialakult, az ásványi nyersanyagok feldolgozására épülő nehézipar mára jóformán megszűnt, csak a kőolaj-finomítás jelentős.

Albánia ugyan továbbra is Európa szegényebb országai közé tartozik, ám gazdasági növekedési üteme egyenletes és a kiszámítható. Az IMF szerint Albánia volt az egyetlen olyan ország Délkelet-Európában, amely a nemzetközi gazdasági válság alatt pozitív növekedési mutatót ért el.

Albánia – mindenekeelőtt a behozatalra és a külföldi befektetésekre való nagyfokú ráutaltsága miatt – nyitott gazdaságú ország. Az elmúlt évben a kormány EU-konform és vállalkozásbarát intézkedéseket hozott a beruházási környezet javítására, annak érdekében, hogy Albánia vonzó befektetői célponttá váljon. Hozzáálltak az adórendszer reformjához is. Albánia pénzügyi rendszere regionális összehasonlításban kedvező helyzetben van. A 2009-es mutatók jól tőkésített, likvid

és profitot termelő bankrendszerre utalnak, amelynek nincs, vagy csak kevés közvetlen kapcsolata van a problémás nemzetközi tőkével, illetve partnerekkel.

A KKV szektor a nemzetgazdasági kibocsátás 60-65%-át teszi ki. A szektor vállalkozásai nyereségüket általában nem forgatják vissza a gazdaságba, így az nem szolgálja a munkahelyteremtést és a technológiai fejlesztést. A vállalkozások elsősorban családi kapcsolatokra épülnek és klán-szerűen működnek.

Nemzetközi szakértői vélemények szerint a szürke és feketegazdaság jelenléte változatlanul markáns és a belső gazdasági-kereskedelmi folyamatok nagy részét a politikai hatalommal összefonódott monopóliumok uralják. Nagy gondot okoz a korrupció, az alacsony adózási és járulékfizetési fegyelem is.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Albánia külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M EUR	3 086	3 880	4 529	4 376
Export	M EUR	634	796	923	844
Import	M EUR	2 452	3 084	3 606	3 532

Forrás: Ministry of Economy, Trade and Energy, Albania

Az albán gazdaságban továbbra sem az árutermelés, hanem a kereskedelem dominál: az ország fogyasztási cikkekből és termelő eszközökből mintegy 75%-ban importra szorul. Kiemelkedően magas a külkereskedelmi mérleg hiánya.

Albánia külkereskedelmi partnereinek túlnyomó többsége (88%-a) EU-tagállam. Legfőbb kereskedelmi partnere változatlanul Olaszország és Görögország, de az előző évben Ausztria, Bulgária, Macedónia, Németország és Törökország viszonylatában is növekedés volt tapasztalható.

Legfontosabb import termékei a gépek, elektronikai eszközök és felszerelések, élelmiszeripari termékek (zöldség, gyümölcs, étkezési búza), valamint dohányárú. Fő export cikkek: ásványi nyersanyagok, cement, a textil-ipar és a bútorgyártás termékei, mezőgazdasági áruk, bőr- és húsrúk, növényi termékek, ill. a tengeri hal.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Albánia közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	463	620	851
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M EUR	1 610	2 580	n.a.
Tőkebefektetés más országba	M EUR	-	-	-
Tőkebefektetés állománya	M EUR	-	-	-

Forrás: Albinvest

A beáramló külföldi közvetlen tőkebefektetés elsősorban a privatizációhoz köthető. Az Albániában beruházó országok listáját Olaszország vezeti, majd Görögország, Törökország, Németország és az USA következik.

A befektetési környezet megújítására irányuló erőfeszítések 2008-ra számos eredményt hoztak, mindenekelőtt az ún. egyablakos befektetési rendszer bevezetése, a cégalapítást engedélyező központok infrastrukturális feltételeinek kialakítása, valamint az Európában is rendkívül kedvezőnek számító adórendszer alkalmazása révén. Érdemi javulás tapasztalható az energiaellátás színvonalában is.

A befektetőket leginkább a korrupció, a gyakran nem kellően meggyőző politikai stabilitás és a gyakori jogbizonytalanság tartja vissza az albániai beruházásoktól.

A működő-tőke bevonás további növelésének érdekében az albán kormány kiemelt figyelmet fordít az energiatermelő szektor fejlesztésére.

II. MAGYARORSZÁG ÉS ALBÁNIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-albán külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	61,9	52,3	4,4	1,5	57,5	50,8
Élelmiszer, ital, dohány	14,5	6,7	0,0	0,1	14,5	6,7
Nyersanyagok	7,9	5,9	0,1	0,1	7,9	5,8
Energiahordozók	11,8	1,2	-	0,0	11,8	1,2
Feldolgozott termékek	8,4	11,3	4,3	1,3	4,1	10,0
Gépek, gépi berendezések	19,2	27,2	0,0	0,1	19,2	27,2

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	84,6	34,5	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	46,4	327,8	12,9	4,5
Nyersanyagok	74,5	117,4	11,3	4,3
Energiahordozók	9,9	-	2,2	0,0
Feldolgozott termékek	134,7	30,5	21,5	86,4
Gépek, gépi berendezések	141,7	364,6	52,1	4,8

Forrás: KSH

A magyar-albán áruforgalom összértéke mindig is rendkívül szerény volt. 2009-ben Magyarország kereskedelmi partnerei között az összes forgalmat tekintve Albánia a 61. helyen állt.

Főbb exporttermékeink: állati és növényi eredetű zsírok, olajok, gépek és szállító eszközök, az ipari berendezések, az élelmiszerek (vágott baromfi és más húsipari készítmények), valamint gabona-és gabonakészítmények. Minimális értékű importunk mintegy 86%-a a feldolgozott termékek árucsoportból kerül ki.

Magyarországi közvetlen tőkebefektető nincsen jelen Albániában. A magyar befektetők egyelőre annak ellenére távol maradnak, hogy az albániai üzleti környezet érezhetően javult. Az albániai magyar gazdasági jelenlétet mindössze néhány cég képviseli (Bull Hungary Kft., ELME Irányítástechnikai Kft., R&M Kárpátker Kft., Agro Legato Kft).